

Senát schválil úpravu pravidel pro navyšování obranných výdajů

12.6.2025 - | PROTEXT

Pro předlohu zvedlo ruku 49 ze 67 přítomných senátorů. Proti hlasovali tři členové horní komory. Novelu nyní dostane k podpisu prezident Petr Pavel.

"K podobnému kroku v této chvíli přistoupilo 16 států Evropské unie," řekl k výjimce pro část obranných výdajů ministr financí Zbyněk Stanjura (ODS). Za legitimní pokládá otázku, z čeho se výdaj pokryje. Existují podle Stanjury tři základní nástroje a jejich kombinace. Jde podle něj o zvýšení rozpočtového schodku, zvýšení daní a škrtů v jiných rozpočtových kapitolách. "Nejpravděpodobnější bude kombinace jednoho až dvou z těchto nástrojů," uvedl ministr.

V současnosti Česko vynakládá na obranu zhruba dvě procenta HDP, což je nejnižší možná zákonná hranice. Vláda předpokládá postupné navyšování obranných výdajů o 0,2 procentního bodu hrubého domácího produktu. Do roku 2030 by měly dosáhnout zhruba tří procent HDP.

Stanjura již dříve zdůraznil, že i při započítání zvýšených výdajů na obranu nepřesáhne deficit státních rozpočtů v příštích letech tři procenta HDP, což je podle evropských pravidel hranice. Nehrozí podle něj ani dosažení dluhové brzdy, která je nastavena na celkové zadlužení 55 procent HDP. Loni činil dluh vládních institucí 43,3 procenta HDP.

Přestože je postupné zvyšování výdajů na obranu naplánováno na pět let, uvolnění výdajových pravidel bude platit o tři roky déle. Výjimka je podle Stanjury celkem osmiletá kvůli tomu, že veřejné finance budou potřebovat tři roky na adaptaci.

Předloha také umožní státním organizačním složkám, k nimž patří ministerstva, využívat dodavatelské úvěry poskytované na základě smluv o energetických službách k financování úsporných opatření na veřejných budovách, takzvané EPC projekty. Nyní tak mohou postupovat příspěvkové organizace zřizované ministerstvy, samotná ministerstva nikoli. "Považujeme za vhodné, aby tento nástroj měly i organizační složky státu, aby ho případně mohly využít v okamžiku, kdy budou řešit energetickou náročnost svých budov," uvedl Stanjura.

Generální ředitel ČEZ ESCO a předseda Svazu moderní energetiky Kamil Čermák sdělil, že jde o největší změnu v projektech energetických úspor za 20 let. Projekty EPC podle něho fungují vedle příspěvkových organizací státu v krajích i městech. "Teď je bude možné jednoduše dělat i na ministerstvech, vládních úřadech a v mnoha dalších centrálních institucích," napsal ČTK.

Celníci už zřejmě nebudou muset kontrolovat nelegální zaměstnávání cizinců, získají pravomoci například ohledně denaturace lihu. Senát dnes tyto úpravy celnických kompetencí schválil v rámci takzvaného celnického balíčku, který nyní dostane k podpisu prezident. Rozhodl o tom navzdory odporu části senátorů k obnovení možnosti prodávat lihoviny i v balení o objemu od tří do pěti litrů, které má přinést jedna z připojených novel.

Cílem balíčku je především úpravami pravomocí celníků zefektivnit činnost celní správy. Třeba spolupráce celníků při kontrole nelegálního zaměstnávání byla podle generálního ředitele celníků Marka Šimandla nepřínosná. Na Ústřední kontrolní a zkušební ústav zemědělský přejdou pravomoci celníků ve vztahu k ohlašování pěstování máku nebo technického konopí.

Celní správa má naopak určovat složení denaturačního prostředku v lihu, povolovat výjimky z

denaturace nebo například povolovat individuální normy ztrát lihu. Bude vydávat i stanoviska k žádosti o koncesi na výrobu lihu. Nebude vyžadovat oznámení o příležitostném prodeji lihovin například na hasičském plesu.

Modernizování a zlepšení kontroly veřejných peněz a majetku je cílem nového zákona o řízení a kontrole veřejných financí, který dnes schválil Senát. Předloha, kterou dostane k podpisu prezident, nahradí nynější zákon o finanční kontrole ve veřejné správě. Současná právní úprava podle vlády neodráží vývoj veřejné správy od vstupu Česka do Evropské unie. Nový zákon počítá mimo jiné s povinným zřízením oddělení vnitřního auditu u měst nad 15.000 obyvatel, krajů a státních institucí.

Úprava vnitřního auditu má posílit kontrolu využívání veřejných peněz a zajistit jejich větší ochranu. Zákon také výslovně stanoví, že s veřejnými penězi je každý povinen nakládat účelně, hospodárně a efektivně.

Za účelné pokládá předloha takové nakládání s veřejnými prostředky, kdy dosažené výsledky odpovídají stanoveným cílům. Účelné bude nakládání, kdy úřad dosáhne co nejlepšího vztahu mezi použitými prostředky a dosaženými výsledky. Veřejnými prostředky se budou rozumět nejen peníze, ale i majetek a majetková práva. Na neúčelné či nehospodárné vynakládání peněz upozorňuje v řadě případů Nejvyšší kontrolní úřad.

Povinnost zavést oddělení vnitřního auditu se má také vztahovat na zdravotní pojišťovny, státní fondy, Správu železnic a na správce jednotlivých kapitol státního rozpočtu. Správci kapitol rozpočtu, což jsou kromě ministerstev i další instituce jako například Nejvyšší kontrolní úřad či Technologická agentura, by měli zajišťovat výkon interního auditu také u organizací, které zřizují.

Podle předkládací zprávy přinese změna zákona státnímu rozpočtu dodatečné náklady zhruba 8,6 milionu korun ročně kvůli změně tabulkových tříd kontrolních pracovníků, kteří budou audit zpracovávat. Na straně samospráv odhaduje předkládací zpráva roční náklady jejich rozpočtů zhruba 400.000 korun. Nové povinnosti mají být účinné od roku 2027.

<https://www.ceskenoviny.cz/zpravy/senat-ma-schvalovat-pravidla-kontroly-verejnych-financi-vcetne-vydaju-na-obranu/2685377>